

CONCERTELE LUI GEORGE ENESCU LA TÎRGOVIȘTE

EUGEN FRUCHTER, GABRIEL MIHĂESCU

În lungul șir de concerte pe care maestrul George Enescu le-a dat în diferite localități ale țării — în marile orașe, ca și în modeste centre urbane care nu mai avuseseră prilejul să găzduiască un artist de talia lui — s-au aflat și cele susținute de marele muzician la Tîrgoviște.

Primit de fiecare dată cu mare emoție artistică, George Enescu s-a legat sufletește de acest oraș. Primul de care avem cunoștință a fost concertul de vioară din 5/18 noiembrie 1915 (avîndu-l la pian pe Theodor Fuchs), găzduit de „Sala de arme” și consemnat și în ziarul local „Vulturul Dîmboviței”¹.

După primul război mondial, muzicianul va reveni de citeva ori la Tîrgoviște. La invitația profesorilor Liceului militar „Nicolae Filipescu” de la Dealu de a vizita orașul, Enescu a răspuns cu plăcere, argumentînd : „Artei îi revine o misiune importantă, educativă, lucrînd în așa fel ca să răspîndească muzica în straturile populare”². În cele două concerte de vioară, date la 4/17 și 5/18 iunie 1919 cu concursul pianistului Nicolae Caravia, Enescu a interpretat lucrări de Nardini, Bach, Kreisler, Couperin-Kreisler, Bazzini, Tartini, Paganini-Kreisler, Saint-Saëns, Wieniawski, Sarasate, Max Bruch³. Tot atunci, el a ascultat corul „Reuniunea muzicală de cîntări”, care i-a lăsat o bună impresie, așa cum rezultă din mărturia consemnată în istoricul coralei : „Felicit corul pentru muzica aleasă și îndeosebi cea populară, pe care voi ați interpretat-o, dovedind prin aceasta că simțiți muzica. Nu mă așteptam să

¹ Nicolae Missir, Mircea Voicana, *Viața și activitatea lui George Enescu. Mențiuni cronologice*, în : *George Enescu*, Editura muzicală, București, 1964, p. 176 ; *George Enescu. Monografie*, I, Editura Academiei R. S. România, București, 1971, p. 422 ; George Sbârcea, *Povestea vieții lui George Enescu*, Editura Ion Creangă, București, 1982, p. 43 ; v. et *Acta Valachica*, 3, Tîrgoviște, 1972, p. 371.

² Victor Brînduș, *Pagini din activitatea corală tîrgovișteană*, Tîrgoviște, 1974, p. 80. Enescu a locuit atunci la Hotelul „București”, aflat în apropierea scuarului primăriei orașului (cf. Const. N. Nițescu, *George Enescu — restauratorul unei ctitorii voievodale din Tîrgoviște*, în G. B., anul XX, nr. 9—10, sept.-oct. 1961, p. 922—927).

³ N. Missir, M. Voicana, *op. cit.*, p. 186 ; Valeriu Dumitrescu, *Marele nostru Enescu — oaspete al Tîrgoviștei de altădată*, în *Dîmbovița*, Tîrgoviște, nr. 67 din 8 mai 1968.

găsesc în Tirgoviște o formație așa de înaltă. Faceți ca în acest cor să participe și copiii, elevii de liceu, ale căror voci sînt angelice. Felicit dirijorul / Gheorghe Russu, elev al lui Gavriil Musicescu — n.n. /, care este moldovean și care, ca artist, dezvăluie oamenilor ce vrea muzica, adică cale aspre armonie, care este fericirea și pacea omului“⁴. La sugestia sa, formația muzicală locală s-a afiliat Societății corale „Cîntarea României“ din București, condusă de fostul profesor de la Dealu — Marcel Botez⁵.

Tirgoviștenii datorează artistului și contribuția materială a acestuia la salvarea unui valoros monument de arhitectură : biserica Sf. Împărați. ctitorie a lui Matei Basarab, pe care Nicolae Iorga încă de la prima sa vizită în oraș o remarcase ca fiind „altfel întreagă, solidă și frumoasă : cad ploile și se îngrămădesc zăpezile iernii prin acoperișul sfărîmat, pentru punerea la loc a căruia lipsesc deopotrivă banii tuturor și ai fiecărui“. Sumele încasate pentru concertele ținute aici în anul 1919 au fost cedate în scopul refacerii învelitorii lăcașului ruinat, muzicianul împlinind astfel gîndurile de bine ale istoricilor Nicolae Iorga și Dimitrie Onciul⁶. El declara delegatului Societății corale tirgoviștene, dr. C. Nițescu, care-i solicita sprijinul în acest scop : „Sîntem datori să păstrăm comorile neamului și ai făcut bine că te-ai adresat mie. Primesc cu plăcere“. Din ambele concerte s-au încasat 18.500 lei, la care maestrul a mai adăugat încă 1 500 lei pentru a rotunji suma de lei 20 000. necesară șindrilirii învelitorii bisericii. Separat de aceasta, Enescu a mai donat 2000 lei pentru începerea lucrărilor stadionului municipal. Aflînd de gestul profund patriotic, profesorul Nicolae Iorga, președintele Comisiunii Monumentelor Istorice, a spus : „Dacă George Enescu a dat concert pentru «Sfinții Împărați», nouă nu ne mai rămîne decît să ne apucăm imediat și s-o acoperim“⁷.

Din inițiativa corului tirgoviștean „Cîntarea României“ au loc următoarele concerte ale marelui violonist în localitate. Astfel, cel de al treilea turneu la Tirgoviște este semnalat în anul următor, 1920, de revista Liceului „Ienăchiță Văcărescu“⁸.

Recitalurile enesciene de vioară, prezentate în oraș la 28 aprilie 1921 și 30 mai 1923, în acompaniamentul de pian al lui Nicolae Caravia, erau anunțate de afișe imprimare la tipografia locală „Dîmbovița“⁹.

Dintr-un număr apărut în decembrie 1928, al gazetei „Gura Tirgoviștei“, aflăm repertoriul concertului său din 12 decembrie, cuprinzînd lucrări de Saint-Saëns, Corelli și Beethoven¹⁰.

⁴ V. Brînduș, *op. cit.*, p. 79—80.

⁵ V. Dumitrescu, *art. cit.*

⁶ Nicolae Iorga, *Drumuri și orașe din România*, București, 1904, p. 63—73 ; *Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice*, 1915, p. 42—43.

⁷ Const. N. Nițescu, *art. cit.*

⁸ *Vlăstarul*, Tirgoviște, anul II, nr. 1, mai-iunie 1920, p. 231.

⁹ N. Missir, M. Voicana, *op. cit.*, p. 191, 197 ; George Sbârcea, *Veșnic tînărul George Enescu*, Editura muzicală, București, 1981, p. 74 ; V. Dumitrescu, *art. cit.*

¹⁰ v. et N. Missir, M. Voicana, *op. cit.*, p. 211.

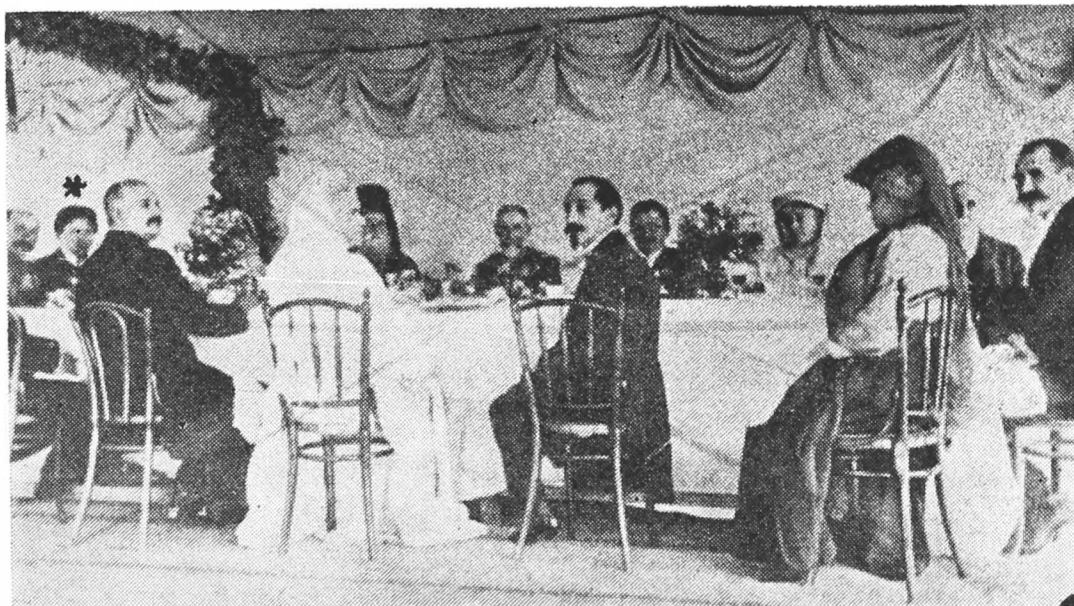

Fig. 1. Reproducere a unei fotografii din 1909 (publicată în monografia „Stan Rîzescu și înfăptuirile sale. 1885—1900—1937“), în care George Enescu este indicat cu semnul *.

Ultimele manifestări concertistice cunoscute au avut loc la 13 noiembrie 1930 — când marele interpret a fost acompaniat de pianistul Ionel Dobrogeanu-Gherea — și în decembrie 1937. Caracterizînd peregrinările lui Enescu pe drumurile țării și dorința acestuia de a servi ca îndrumător în localitățile vizitate, Ioan D. Gherea le considera „nobilă misiune de apostol pe plaiurile României“.¹¹

De fapt, prima lui vizită în județul Dîmbovița a avut loc cu mult înaintea deplasărilor sale la Tîrgoviște în scopuri profesionale. Un document fotografic — cum și textul însoțitor — îi atestă prezența în satul Brănești la 8 august 1909 — alături de familia regală, de ministrul industriei și comerțului, Alexandru G. Djuvara, de prefectul județului, C. D. Dimitriu, și alții¹². Presupunem că genialul compozitor nu a cunoscut atunci și Tîrgoviștea, venind direct de la Sinaia și reîntorcîndu-se probabil pe același drum, deoarece la 16 august el dădea un concert în frumoasa stațiune.

Oricum, puține localități ale țării se pot mîndri că au fost onorate de atîtea ori prin activitatea concertistică a lui George Enescu.

¹¹ *Ibidem*, p. 216, 233 ; *George Enescu. Monografie*, II, p. 665 ; Iosif Sava, *Amintirile muzicienilor români. Dialoguri. Evocări. Confesiuni*, Ed. Muzicală, București, 1982, p. 52—54.

¹² *Stan Rîzescu și înfăptuirile sale. 1885—1900—1937*, Ed. Marvan, București, februarie 1938, p. 31—33.

SALA DE ARME

TARGOVIȘTE

MĂRȚI 4¹⁷ IUNIE 1919

ORA 9 SEARA

— UNIC —

CONCERT

DAT DE MAESTRUL

GEORGE ENESCU

CU CONCURSUL D-LUI

N. CARAVIA

PIANIST

PROGRAMA:

1. Concert mi minor (3 părți)
2. a) Havansaise
- b) Polonaise re major
3. Concert sol minor (3 părți)
4. a) La Précieuse
- b) La Ronde des Lutins
- c) Danse Espagniole la minor

NARDINI
 SAINT-SAENS
 WIENIAWSKI
 MAX BRUCH
 COUPERIN — KREISLER
 BAZZINI
 SARASATE

PREȚUL LOCURILOR:

Stal rezervat 12 lei; Stal I 8 lei; Stal II 5 lei Galerie 2 lei. (Plus timbrul de ajutor)

Biletele se găsesc de vânzare la librăria Ștefan I. Nicolescu

Tip. CULTURA — București.

Fig. 2. Reproducerea afișului concertului din 4/17 iunie 1919, aflat în colecția colegei Cleopatra Ionescu.